

VAASA VASA

Vasa stads delaktighetsprogram 2017-2020

Delaktighetskommittén 18.10.2016

Foton: Katja Lösönen
Layout: Jouko Keto Grafiska tjänster
2016
Stadsstyrelsen 21.11.2016
Stadsfullmäktige 19.12.2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	5
1. DELTAGANDE OCH PÅVERKAN I VASA: NULÄGET	6
1.1. Utgångspunkterna för delaktighet och påverkan	6
1.2. Elektroniskt deltagande	7
1.3. Former för deltagande och påverkan	9
1.4. Utvecklingsförslag och utmaningar	12
2. DELAKTIGHETSPROGRAMMET 2017–2020	14
2.1. Delaktighetsprogrammet som en förnyare av demokratin i Vasa	14
2.2. Stärkande av delaktighetsstrukturerna och processerna	14
2.2.1. Invånarföreningarna, delegationen för invånarföreningarna, områdeskommittéerna	14
2.2.2. Stärkande av samarbete och partnerskap mellan tredje sektorn och staden	14
2.2.3. Stadsdirektörens diskussionsmöten för råd och ungdomsfullmäktige	15
2.2.4. Fullmäktiges frågestunder	15
2.2.5. Ordande av områdesevenemang med "låg tröskel"	15
2.2.6. Verksamheten i skolornas och daghemmens föräldraföreningar	15
2.2.7. Effektivisering av kontakten med studerande	15
2.2.8. Metoder som finns för deltagande	15
2.2.9. Att rösta i kommunalvalet	15
2.3. Inledande av försök och pilotprojekt 2017–2018	15
2.3.1. Digitaltutorverksamhet	15
2.3.2. Kommuninvånarna som utvecklare	15
2.3.3. Wasacafé-diskussionsmöten	15
2.3.4. Kommuninvånaridé	16
2.3.5. Vasas födelsedag	16
2.3.6. Inkluderande integrering	16
2.3.7. Pilotverksamhet för inkluderande budgetering i Vasas östra område och övrigt utvecklande	16
2.4. Riktlinjer för verksamheten 2017–2020	16
2.4.1. Vasas delaktighetstriangel	16
2.4.2. Stadens tjänsteinnehavares, personals och förtroendevaldas roll inom delaktigheten	17
2.4.3. Uppföljning och kontinuerlig utveckling av delaktighetsprogrammet	17
BILAGOR	18
1. Delaktighetskommitténs sammansättning och arbete	18
2. Tankar och idéer om invånarnas delaktighet framtagna vid Wasacafé-evenemanget 20.4.2016	19
3. Nordisk jämförelse av kommunernas metoder för delaktighet	22

VASA STADS DELAKTIGHETSPROGRAM

FÖRORD

Delaktighetskommittén inledde sitt arbete i början av år 2016. Resultatet av detta är Vasa delaktighetsprogram 2017–2020. Programmet är ett steg på deltagardemokratins väg. Målet är att förbättra Vasabornas möjligheter att delta och påverka.

Parallellt med den representativa demokratin erbjuder delaktighetsprogrammet kommuninvånarna modeller för direkt påverkan. De föreslagna åtgärderna och försöken möjliggör nya öppningar när det gäller demokratin. De hjälper också till att kanalisera de nästan 68 000 Vasabornas behov, önskningar och idéer så att de i större utsträckning än tidigare hamnar på beslutsfattarnas bord.

Det är en stor utmaning att genomföra programmet. För det första förutsätter genomförandet aktivitet, samarbete och växelverkan mellan stadens personal, beslutsfattarna och kommuninvånarna – en ny triangelmodell för delaktighet i Vasa.

För det andra förändras vår verksamhetsmiljö nu i snabb takt. Stora förändringar som gäller kommunernas och landskapens uppgifter, finansiering, förvaltning och beslutsprocesser förs framåt. Verksamhetsfältet minskar för den representativa kommunala demokratin, dvs. för stadsfullmäktigeledamöter och andra förtroendevalda. Den direkta demokratin, dvs. deltagardemokratin ersätter inte detta, men när den är framgångsrik så kompletterar den den representativa demokratin. Programmet möjliggör uppkomsten av nya verksamhetsmodeller och partnerskap.

Följande kommunalval är i april 2017. De nya beslutsfattarna inleder sitt arbete 1.6.2017. Vi hoppas att det här programmet ska hjälpa de nya beslutsfattarna att främja deltagardemokratin.

Jag vill tacka kommittémedlemmarna och de tjänsteinnehavare som har deltagit för aktiv och inspirerande medverkan!

I Vasa 18.10.2016

Anita Niemi-lilahti
Kommittéordförande

1. DELTAGANDE OCH PÅVERKAN I VASA:

NULÄGET

Målet med delaktighetsprogrammet är att förbättra kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka. Utgångspunkten är att stärka interaktionen och samarbetet mellan invånarna, de förtroendevalda och tjänsteinnehavarna.

Nuläget i fråga om delaktighet och påverkan inom stadens verksamhetsområden utreddes på basis av en fullmäktigemotion. Stadsstyrelsen tillsatte 9.11.2015 § 402 en kommitté för att utarbeta ett delaktighetsprogram för Vasa stad senast 31.10.2016. I delaktighetsprogrammet skulle man ta ställning till kommuninvånarnas metoder för att påverka samt till det kontinuerliga utvecklandet av delaktighet. Delaktighetsprogrammet bereddes interaktivt. I beredningen hörde man kommuninvånare, stadens personal, representanter för stadens olika organ och påverkansgrupper samt experter inom olika områden.

1.1. Utgångspunkterna för delaktighet och påverkan

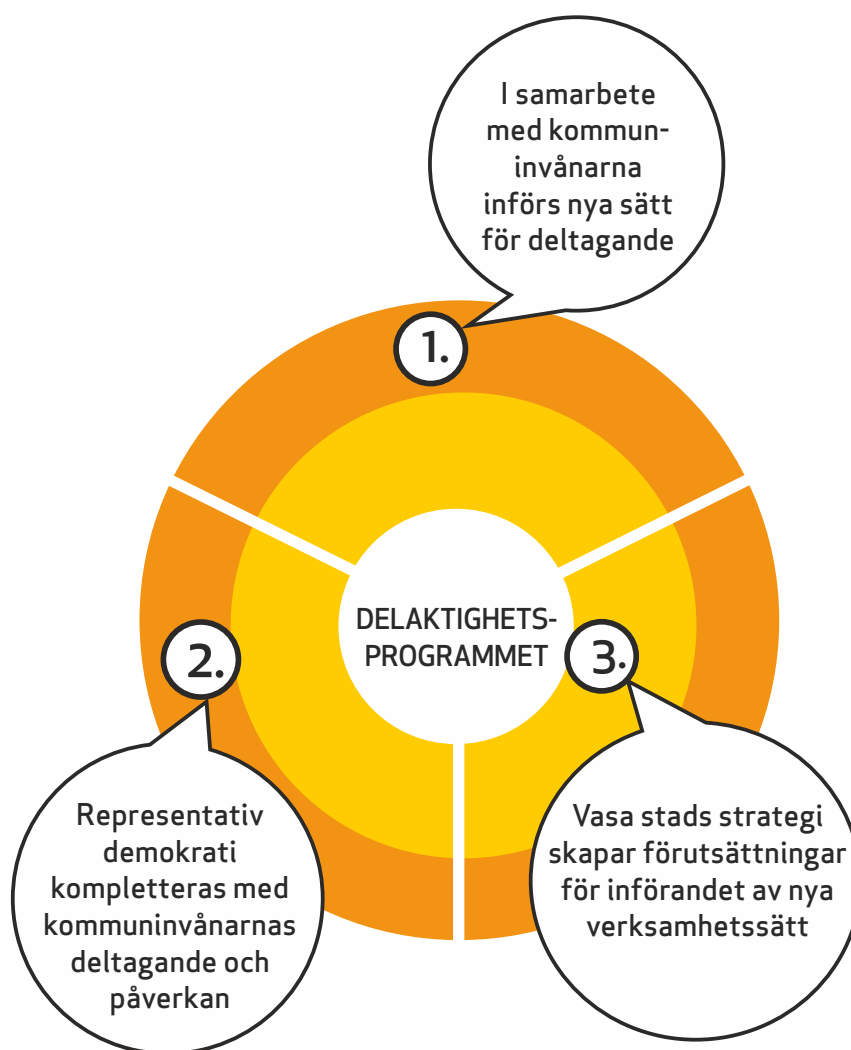
Delaktighet förutsätter att man får information om metoderna och kanalerna för att påverka. Staden ska erbjuda möjligheter att påverka samt skapa förutsättningar för olika sätt att vara delaktig. Delaktighet och påverkan är resurser som bidrar till att stöda kommunen i utförandet av dess grundläggande uppgift: att främja sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft.

Det kommunala beslutsfattandet baserar sig på representativ demokrati. Beslutanderätten utövas av förtroendevalda som har valts på ett demokratiskt sätt i kommunalvalet. Den högsta beslutanderätten utövas av fullmäktige. Kommuninvånarnas intresse för traditionell kommunal påverkan har minskat sedan 1990-talet. En hög röstningsaktivitet gör att demokratin fungerar bättre och innebär att den kommunala verksamheten har kommuninvånarnas stöd.

Direkt demokrati kompletterar den representativa demokratin genom att den ger information om invånarnas behov och gör det möjligt för invånarna att påverka och delta i beredningen av beslut och utvecklandet av tjänster. Kommuninvånarna kan vara verksamma i organisationer eller nätverk och delta i diskussions- och samrådsmöten, frågesunder, klientråd, paneler för serviceanvändare eller i olika råds och invånarföreningars verksamhet.

Vasa stad satsar på att utveckla både representativ och direkt demokrati. Fullmäktige fattade i maj 2016 beslut om en förnyelse av förtroendeorganisationen. Fullmäktiges ställning stärks och stadens system för beslutsfattande utvecklas. Samtidigt inkluderas direkt demokrati till att på ett allt tydligare sätt än tidigare vara en del av stadens verksamhet.

Kommunallagen (10.4.2015/410) betonar stärkandet av kommuninvånarnas delaktighet och den kommunala demokratin. Enligt lagen ska fullmäktige sörja för mångsidiga och effektiva möjligheter att delta samt vid behov fatta beslut om förverkligandet av direkt demokrati. Att stärka direkt demokrati har redan länge varit föremål för utveckling även i andra nordiska länder (bilaga 3). Kommunfullmäktige beslutar om kommunstrategin, där målen för kommunens verksamhet fastställs. I Vasa stads strategi är stödandet och stärkandet av kommuninvånarnas deltagande ett av stadens centrala mål, och detta anses direkt påverka Vasabornas välfärd. Delaktighetsprogrammets relation till kommuninvånarna (1), den representativa demokratin (2) och stadens strategi (3) beskrivs på följande sätt:

1.2. Elektroniskt deltagande

I och med digitaliseringen har kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka nått en ny dimension. De olika metoderna för elektronisk delaktighet har ökat betydligt. Det är möjligt att dra nytta av internet, sociala medier, mobila tjänster och annan informations- och kommunikationsteknik som redskap för att påverka. De kompletterar kommuninvånarnas utbud av metoder när det gäller att påverka. Elektronisk deltagande förutsätter att den kommunala organisationens sätt att arbeta och fatta beslut ändras till att bli snabbare, smidigare och mer transparent. De sociala medierna tvingar även kommunen att fundera på sin organisationskultur och sina arbetsprocesser.

Justitieministeriet upprätthåller på sina webbsidor elektroniska demokratitjänster (demokrati.fi), med hjälp av vilka medborgarna kan delta i beredningen av ärendena och framföra sina åsikter om de ärenden som är under beredning. Det är också fritt fram för kommunerna att använda sig av de elektroniska tjänsterna, t.ex. dinasikt.fi och ungaideer.fi. Utöver dessa utvecklar man i Vasa stadens egna elektroniska tjänster. Målet är att göra det enklare för kommuninvånarna att utträta ärenden, sänka delaktighetströskeln och effektivisera de kommunala processerna. Enligt kommittén är det viktigt att kommuninvånarperspektivet och de olika kommuninvånargruppernas särdrag beaktas i utvecklandet av de elektroniska tjänsterna.

På basis av en kartläggning från år 2015 använder Vasa stads verksamhetsområden metoder och

redskap för delaktighet när det gäller verksamhetsområdenas tjänster och behov. Vid servicepunkterna samlar man kontinuerligt in respons. Dessutom ordnar man klientråd och samråds- och diskussionsmöten. Man samarbetar även med erfarenhetsexperter.

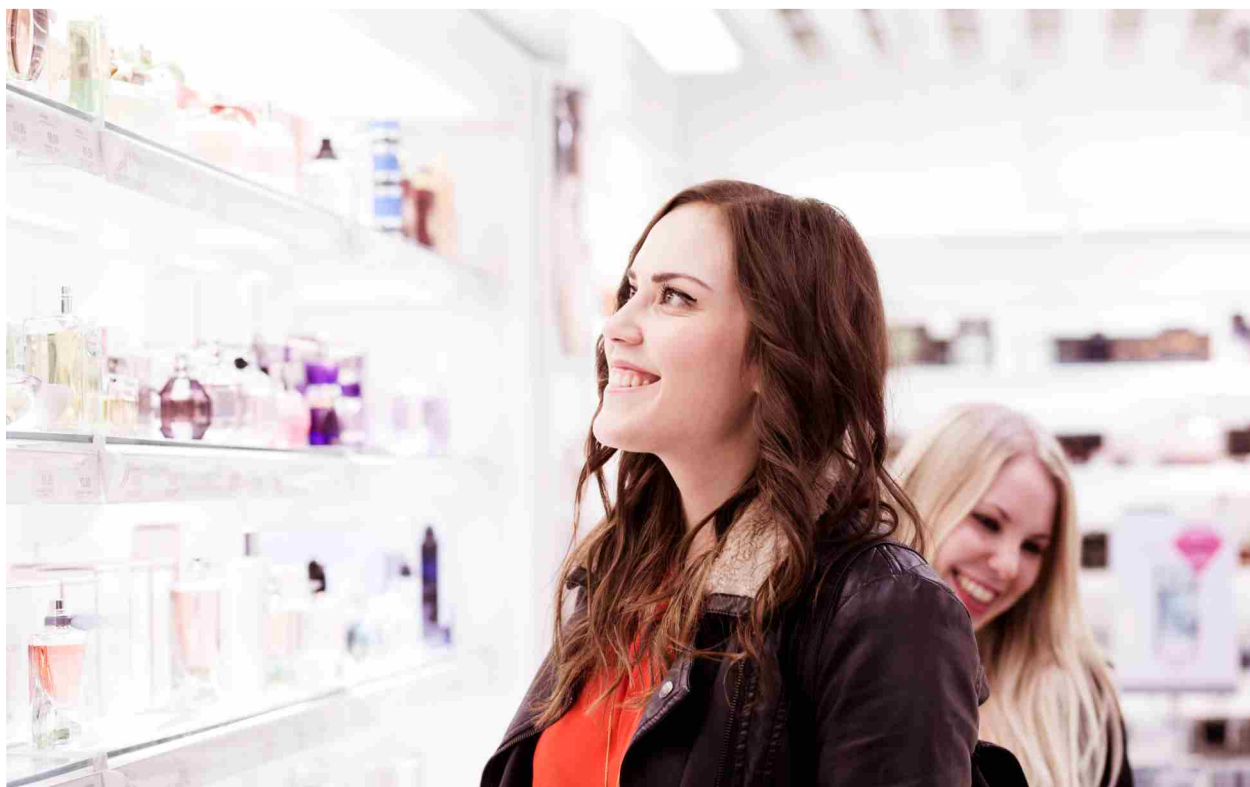
Av utredningen framgick det dessutom att ansvaret för att utveckla kommuninvånarnas möjligheter att påverka inte har lagts på någon enskild inom staden och inte heller definierats tydligt. Exempel på sätt att påverka inom staden:

Verksamhets- område Delaktighets- form	Bildningssektorn	Tekniska sektorn	Social- och hälsovårdssektorn	Allmänna förvaltningen
Kundrespons	-Insamlas bl.a. i museer, simhallar, bibliotek -Olika kundgruppers blankett- och nätenkäter	-Elektroniskt responsystem för utvecklande av gator och boende- miljöer	-Vid alla service- punkter insamlas "emojier" - Olika kund-/ patientgruppers blankett- och nätenkäter	-Samlas in via det allmänna respons- systemet och de sociala medierna, stadens strategi- arbete, webbsidor
Diskussionsmöten/ kommuninvånar- promenader	- Strukturändringar, t.ex. nedläggning av skolor och bibliotek	- Planering av markanvändningen - Egnahemstomter - Planläggningen: silorna, Travdalen	-Seniorernas temaseminarier - Strukturändringar, t.ex. stängning av bäddavdelningar	-Fullmäktiges frågetimmar
Medborgarråd	- Ändringar av bibliotekets lokaler - Ordande av kultur- väsendets evenemang - Museernas utställ- ningsverksamhet	- Planering av busstations- skvären - Utarbetande av energi- och klimat- programmet - Planärenden	- Råd för handikapp-, äldre-, mental-, missbruks- och invandrarärenden - Tillgänglighetsråd och -promenader	-Grupper som utmanat strategin, t.ex. ungdomsfull- mäktige, hög- skolestuderande
Erfarenhetsexperter			- På missbrukar-, mental- och social- arbetets områden	
Kundsamarbete	- Lillkyro meröppna bibliotek			

Inom planläggningen är deltagande och inkluderande en viktig del av verksamheten. Markanvändnings- och bygglagen, som reglerar verksamhetsområdet, förutsätter redan i ett mycket tidigt skede av planläggningen att deltagandet planeras och organiseras. Den långa erfarenhet som Planläggningen har av att förverkliga delaktighet och påverkan för kommuninvånarna kunde utnyttjas

på ett mer omfattande sätt inom stadens övriga verksamhetsområden.

Kommunikation och information om kommunens service inverkar på om delaktigheten är framgångsrik. Kommuninvånarna bör få information om stadens verksamhet och beslutsprocess för att kunna delta och påverka. Kommunikation

bidrar till att stimulera den offentliga debatten och aktivera invånarna till att påverka stadens verksamhet. Inom Vasa stad används bl.a. följande kommunikationsformer som stöd för delaktighet och påverkan:

- * **Stadens webbsidor om stadens tjänster, beslutsprocesser och deltagande**
- * **Kundmeddelanden som gäller tjänsterna**
- * **En informationstidning som utkommer fyra gånger per år och som delas ut till alla hem**
- * **Direktsändningar av fullmäktiges sammanträden och inspelningar på stadens webbsidor**
- * **Olika broschyrer om stadens verksamhet**
- * **Sociala medier (Facebook, Twitter, Instagram, Pinterest, YouTube, bloggar)**
- * **Effektiverad beslutskommunikation på lättläst språk och teckenspråk på stadens webbsidor**

Kommunförbundet lät år 2015 utreda deltagande och påverkan genom Arttu2-forskningsprojektets kommuninvånarenkät, som besvarades av 430 Vasabor. Två av tre kommuninvånare anser alltså att kommunalvalet är det viktigaste sättet att påverka den egna kommunens angelägenheter. Den form av deltagande som används minst är medborgarinitiativ. Enligt forskningsresultaten har Vasabornas direkta deltagande ökat. De sätt att delta som används mest är besvarandet av kund- eller användarenkäter samt deltagande i föreningars eller organisationers verksamhet och

i föräldramöten. De bästa sätten att påverka är enligt Vasaborna att delta i talkoarbete eller i föreningars eller organisationers verksamhet samt att ta kontakt direkt till kommunens tjänsteinnehavare. Det som man deltar mest i är fackföreningars eller -organisationers, gymnastik- eller sportföreningars och invånarföreningars verksamhet.

1.3. Former för deltagande och påverkan

I syfte att främja kommuninvånarnas deltagande och påverkan bör man inom kommunerna fråga och med år 2017 inrätta påverkansorgan, dvs. påverkansgrupper. Sådana är enligt kommunallagen (26-29 §) ungdomsfullmäktige, äldrerådet och handikapprådet, vilka redan är verksamma i Vasa. I Vasa finns även invandrarrådet, äldrerådet i Lillkyro och handikapprådet i Lillkyro. Stadsstyrelsen beslutar om rådets sammansättning, inrättande och verksamhetsföresättningar. Ungdomsfullmäktige väljs genom ungdomsval, och alla unga Vasabor i åldern 13-20 år kan ställa upp som kandidater.

Påverkansgrupperna har i uppgift att utveckla möjligheterna att delta och påverka för den del av befolkningen som de representerar. De bör ha möjlighet att inom kommunens olika verksamhetsområden påverka planering, beredning, verkställande och uppföljning av de ärenden som har betydelse med tanke på den befolkningsgrupp som de representerar. De har ingen beslutanderätt.

Bilden visar hur påverkansgrupperna placerar sig i det kommunala demokratifältet i Vasa.

I Vasa finns även 35 invånar- och byföreningar, för vilkas verksamhet stadsstyrelsen beviljar understöd varje år. År 2016 var understödet 20 000 euro. Delegationen för invånarföreningarna, som grundades år 1990, fungerar som invånarföreningarnas samarbetsorgan. Delegationen gör det möjligt för invånarföreningarna att få resurser, bl.a. genom att den skaffar samarbetspartner och olika kanaler för verksamheten. Invånarföreningarna upprätthåller det egna områdets kulturarv och traditioner, driver sitt områdes invånares ärenden, ordnar gemensamma evenemang och värnar om omgivningen. Invånarföreningarna baserar sig på den egna aktiviteten hos de invånare som bor i området.

Kommunallagen möjliggör även inrättandet av regionala organ. I Vasa fungerar Lillkyro områdesnämnd, som tillsattes i samband med kommunsammanslagningen mellan Vasa och Lillkyro år 2013. Nämnden följer och övervakar organiseringen av områdets service och utvecklingen av området samt tryggar invånarnas möjligheter att påverka. Kommunsammanslagningen mellan Vasa och Lillkyro är exceptionell eftersom kommunerna inte har någon gemensam landgräns. Mandattiden för Lillkyro områdesnämnd upphör när kommunernas sammanslagningsavtal går ut i slutet av år 2017. Eftersom stadsdelen Lillkyro geografiskt sett är ett separat område (en s.k. enklav), bör man säkerställa att kommuninvånarna har möjlighet att delta och påverka i området även i fortsättningen.

I Vasa finns tre områdesnämnder: Sundom områdeskommitté, Variskas områdeskommitté och områdeskommittén för de norra stadsdelarna (Gerby). Deras uppgift är att främja utvecklingen av sitt verksamhetsområde och samarbetet mellan invånarna och de myndigheter som är verksamma i området samt arbeta för bättre möjligheter för invånarna att faktiska påverka frågor som berör dem. Av det understöd som beviljas av stadsstyrelsen hade 13 500 euro reserverats för områdesnämnderna år 2016. Sundom områdesnämnd fungerar även som direktion för Sundom skola. De föräldraföreningar som är verksamma i skolorna är en viktig del av närdemokratin och deras verksamhet borde understödjas och aktiveras.

Stadens råd, ungdomsfullmäktige, invånarföreningar, föräldrakommittéer, områdesnämnden och områdeskommittéerna bildar en relativt omfattande grupp av organ för interaktion och påverkan. Deras medlemmar består av såväl förtroendevalda som invånare i området. Verksamheten är etablerad och når en stor grupp kommuninvånare. Delaktighetskommittén anser att de möjligheter till delaktighet och påverkan som finns i dessa redan fungerande och existerande påverkansgrupper bör stödjas och stärkas och vid behov även tydliggöras.

1.4. Utvecklingsförslag och utmaningar

Delaktighetsprogrammet bereddes interaktivt och man önskade särskilt dialog med stadsborna. Man informerade regelbundet om programarbetet på stadens webbsidor samt i de sociala och traditionella medierna. Via e-post var det möjligt att ge kommittén feedback. Kommentarer om delaktigheten begärdes även av stadens personal.

Respons gavs bl.a. om användningen av stadens områden och om rådets verksamhet och roll. Kommittén mottog även äldrerådets ställningstagande om den äldre befolkningens möjligheter att delta och påverka. Det ansågs vara bra att ett delaktighetsprogram utarbetas. Dessutom fick kommittén tips om bra förfaringssätt när det gäller att delta och påverka.

I samband med ett diskussionsmöte 15.3.2016 med representanter för stadens ungdomsfullmäktige och råden kommenterades delaktighet och elektroniska tjänster på följande sätt:

- * Enligt representanterna för ungdomsfullmäktige använder ungdomarna aktivt elektroniska tjänster och sociala medier, men stadens responssystem känns formella och stela och för ungdomarna känns de inte som naturliga medel för att vara delaktiga.
- * Äldrerådets representanter betonade att de traditionella sätten att uträtta ärenden borde bevaras parallellt med de elektroniska tjänsterna. I denna grupp är skillnaderna stora när det gäller användningen av informationsteknik och elektroniska tjänster.
- * Även handikapprådets representant ansåg att det är viktigt att bevara en alternativ kanal för att uträtta ärenden. Vidare bör man i fråga stadens webbsidor beakta att funktionen hos de hjälpprogram som olika handikappgrupper använder är tekniskt tydlig och lättläst.
- * Enligt invandrarrådets representant skulle översättning av stadens webbsidor när det gäller de viktigaste delarna och kontaktuppgifterna till de språk som används mest inom staden underlätta uträttandet av ärenden och på ett bättre sätt styra kunderna till det ämbetsverk eller den person som sköter ärendet. Webbsidorna finns för närvarande på finska och svenska samt sammandrag på engelska.

I Vasa Elektriskas verksamhetslokal (bolaget hör till stadskoncernen) hölls 20.4.2016 en Wasacafé-tillställning där ca 60 Vasabor diskuterade hur direkt demokrati kan förverkligas i Vasa och hurdana ämnen som borde beaktas i delaktighetsprogrammet. I diskussionerna framkom sammanfattningsvis följande:

- * Man upplever att det inte är lätt att påverka stadens ärenden och därför behövs tydliga verksamhetssätt för delaktighet och påverkan.
- * Man vill att existerande funktioner, såsom koordinering och utveckling av olika råd och invånarföreningar samt deras roll, ska ingå som en tydligare del i utvecklingen av stadens verksamhet.
- * Medborgarråd och diskussionsmöten borde ordnas om stora teman eller stora beslut som berör kommuninvånarna. Medverkan av såväl förtroendevalda, tjänstemän som kommuninvånare behövs.
- * Man vill att medborgarna ska rösta mer i val och engagera sig mer i egna ärenden. Partierna borde ha tydligare program så att röstarna vet vad det är för ärenden som de röstar om.
- * De som lämnar respons borde få veta hur responsen har blivit behandlad och hur den har påverkat ärendena. Mellan stadsborna och tjänstemännen borde en diskussionskultur och mötesplatser utvecklas.
- * Undervisning i påverkan och direkt demokrati borde tillhandahållas redan i grundskolorna. Påverkan och strävan efter att komma bort från passivitet är saker som man lär sig under livets gång.
- * Stadens informationstidning anses vara en bra kanal, utöver den skulle man vilja ha ännu mera diskussion i sociala medier.

Delaktighetskommittén anser att den respons och de råd som har kommit in under arbetets gång är beaktansvärda och konstaterar att det är viktigt att man garanterar att de olika kommuninvånargrupperna har möjlighet att delta i stadens verksamhet. Alla de ärenden som lyfts fram i responsen och diskussionerna kan inte avgöras direkt via delaktighetsprogrammet, men det är viktigt att behoven identifieras så att stadens

tjänsteinnehavare kan ta dem i beaktande. Utmaningarna och utvecklingsobjekten i anslutning till delaktighet och påverkan inriktas på följande saker:

- * Den låga röstningsprocenten i kommunalvalet
- * Stadens metoder och förfaranden för direkt deltagande är inte bekanta
- * Ansvar för att utveckla kommuninvånarnas påverkningsmöjligheter har inte ålagts någon inom stadens organisation, verksamheten är splittrad
- * Analyserandet och utnyttjandet av resultaten av delaktigheten är bristfälligt
- * I staden finns många organ för interaktion och påverkan, arbetsfördelningen mellan dem är i viss mån oklar och informationen behöver förbättras
- * Utmaningar i anslutning till informationen
- * Kontinuerlig utvärdering av stadens verksamhetsprinciper från kommuninvånarnas delaktighetsperspektiv

2. DELAKTIGHETSPROGRAMMET 2017–2020

2.1. Delaktighetsprogrammet som en förnyare av demokratin i Vasa

Delaktighetsprogrammet granskar den direkta demokratin metoder, med vilka kommuninvånarna kan vara delaktiga i och påverka beslutsfattandet i kommunen. De kompletterar beredningen av och beslutsfattandet i ärenden som hör till den representativa demokratin. Syftet med programmet är att stärka kommuninvånarnas metoder för deltagande och påverkan, att göra dem tillgängliga för var och en samt sporra kommuninvånarna att använda dem. Delaktighetsprogrammet har indelats i perioder på åren 2016–2020. I början av programperioden strävar man efter att stärka redan existerande sätt att delta och påverka. Under 2017–2018 prövas även nya sätt att delta. Delaktigheten knyts åren 2018–2020 till att vara en allt fastare del av stadens verksamhet.

2.2. Stärkande av delaktighetsstrukturerna och processerna

I det följande har åtgärdsförslag samlats, med vilka det är möjligt att konkret inverka på utmaningarna för deltagande och påverkan.

2.2.1. Invånarföreningarna, delegationen för invånarföreningarna, områdeskommittéerna

- * Invånarna stöds i talkoarbete och annan verksamhet i anslutning till det egna området
- * Partnerskap mellan stadens verksamhetsområden stärks

2.2.2. Stärkande av samarbete och partnerskap mellan tredje sektorn och staden

- * Stödande av verksamhet och evenemang
- * Ingående av partnerskapsavtal

2.2.3. Äldre-, handikapp- och invandrarråden och ungdomsfullmäktige

- *Informationen och växelverkan mellan förvaltningen och råden förbättras när det gäller ärenden som bereds, tjänsteinnehavarna informerar om ärendena i ett tidigt skede
- *Stadsdirektörens diskussionsmöten för råd och ungdomsfullmäktige ordnas två gånger per år om gemensamt överenskomna teman

2.2.4. Fullmäktiges frågestunder för kommuninvånare från 2017

- *1–2 gånger per år om på förhand överenskomna ämnen, vid evenemanget som är öppet för alla svarar fullmäktigeledamöter och tjänsteinnehavare på frågor

2.2.5. Ordande av områdeevenemang och kundråd med "låg tröskel" innan viktiga beslut fattas, i samband med stora organisationsförändringar och när nya lokaler och ny service tas i bruk

- *Kommuninvånare, förtroendevalda och tjänsteinnehavare diskuterar
- *Kan ordnas också på initiativ av områdets invånare och föreningar

2.2.6. Aktivering och stödande av verksamheten i skolornas och daghemmens föräldraföreningar

- *Samarbete med invånarföreningarna
- *Rektor/daghemsföreståndare informerar föräldraföreningarna och områdets förtroendevalda om aktuella ämnen

2.2.7. Effektivisering av kontakten med studerande

- *Studerande uppmuntras att delta och påverka genom att växelverkan mellan staden och studerande effektiveras
- *Studerande erbjuds aktivt praktikplatser och ämnen för lärdomsprov

2.2.8. Kommuninvånarnas kännedom om de metoder som finns för deltagande förbättras

- *Information ges regelbundet om de nuvarande kanalerna för deltagande och påverkan på stadens webbsidor, i stadens informationstidning och i annonstidningarnas meddelanden om aktuella saker
- *Innehållet i Påverka-delen på stadens webbsidor utvecklas

2.2.9. Kommuninvånarna uppmuntras att rösta i kommunalvalet

- *Kampanjer i samarbete med centralvalnämnden förs t.ex. på stadens webbsidor om hur viktigt det är att rösta i kommunalvalet

2.3. Inledande av försök och pilotprojekt 2017–2018

Pilotverksamhet bedrivs för nya evenemang, delaktighetsformer och -projekt och möjligheterna till utomstående finansiering för pilotskedet eller fortsättande av verksamheten utreds, partner söks.

2.3.1. Digitaltutorverksamhet – personligt stöd för elektroniska tjänster

- *Inledande av digitaltutorverksamhet utreds, där äldre och andra kommuninvånare skulle ha möjlighet att få handledning i användningen av stadens elektroniska tjänster på sådana serviceställen i staden som är lämpade för detta (till exempel medborgarinfo, bibliotek, servicehus)

2.3.2. Kommuninvånarna som utvecklare

- *Kommuninvånare tas med i planeringen och utvecklandet av servicen eller verksamheten genom ett meddelande som publiceras på webbsidorna, i sociala medier, tidningar, verksamhetsställen m.m. eller genom att en befintlig användargrupp tillfrågas

2.3.3. Wasacafé-diskussionsmöten

- *Diskussionsmötena som hålls i stadens eller stadskoncernens lokaler fortsätter, varvid Vasaborna samtidigt får möjlighet att se stadens verksamhet och lokaler och delta i utvecklandet

2.3.4. Kommuninvånaridé

- *En elektronisk kanal skapas, där en inlämnad idé eller ett utvecklingsförslag som stöd behöver till exempel 100 "gillanden" eller annat uttryck för stöd, varefter de kan tas upp till offentlig behandling
- *Tröskeln för att delta sänks och man uppmuntrar till att framföra också "vilda" idéer

2.3.5. Vasas födelsedag 2 oktober

* Olika evenemang ordnas för Vasaborna för att komplettera den officiella mottagningen för stadens intressentgrupper – Vasabornas gemensamma födelsedagsfest

2.3.6. Inkluderande integrering (se Tavastehus minipilotverksamhet: <http://www.hameenlinna.fi/Asiointi/Avustukset/Minipilotti/>)

- * Föreningar, företag och andra aktörer kläcker idéer om evenemang som främjar integrering
- * Målgruppen är personer som fått uppehållstillstånd och väljer Vasa som hemkommun
- * Av staten beviljade och stadens egna resurser inriktas på dessa evenemang

2.3.7. Pilotverksamhet för inkluderande budgetering i Vasas östra område

Invånarna får möjlighet att besluta om användningen av en viss summa inom på förhand bestämda ramar. Stadens insats skulle vara att för försöket med involverande budgetering och för skaffande av erfarenheter reservera år 2017 (5 000 €) och år 2018 (10 000 €) i budgeten. Summan riktar på unga och anslaget anvisas i ungdomsväsendets budget exempelvis på följande objekt:

- * Dialogcafé för unga i Korsnäståget i samarbete med Settlement-föreningen och stadens ungdomsväsende
- * Aktiv insats bland områdets 13-29-åringar i dialogcaféets verksamhet, jfr

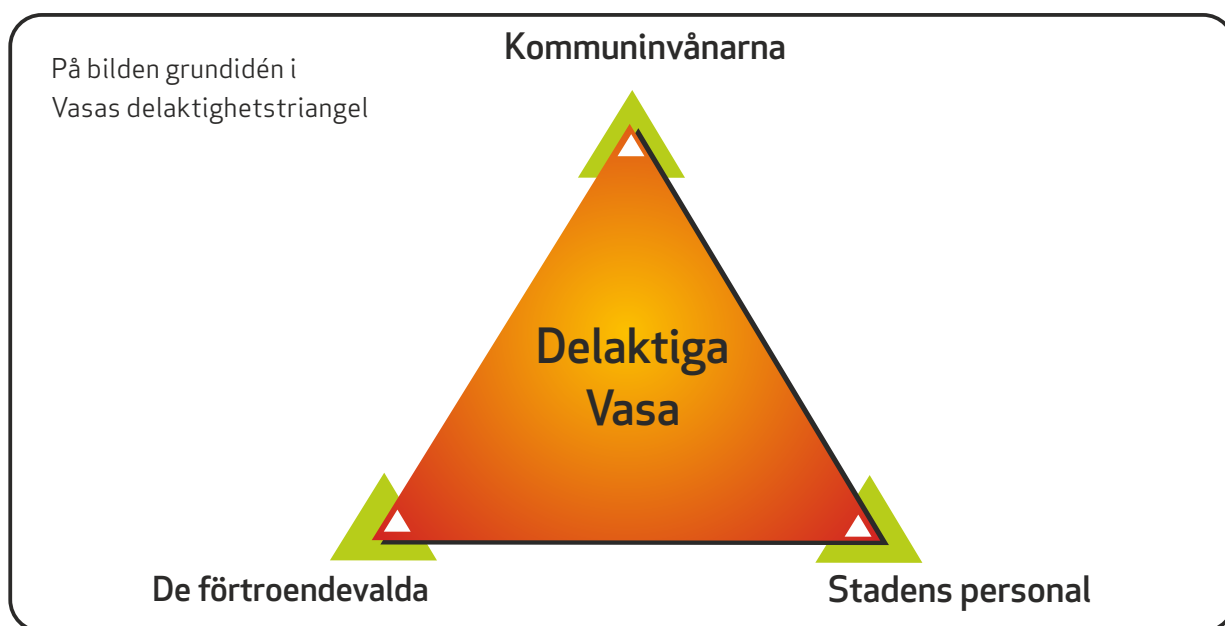
Krut-verksamheten i Helsingfors
(http://www.hel.fi/www/nk/fi/paatoksenteke/Ruuti_yaikuttamisjarjestelma/)

2.4. Riktlinjer för verksamheten 2017–2020

2.4.1. Vasas delaktighetstriangel

Staden behöver åsikter av människor utanför organisationen för att få nya perspektiv och ny information. Invånarna ska ges möjlighet att om de så vill påverka genom mångsidiga och för olika livssituationer lämpliga delaktighetsmetoder. En förutsättning för invånarnas delaktighet är att de ska få information om stadens ärenden och om sätten på vilka det går att påverka. Invånarna ska också få feedback på hur delaktigheten har beaktats i planeringen och beslutsfattandet.

Delaktighetskommittén anser att det är viktigt att förbättra växelverkan mellan invånarna och staden. Enligt kommittén borde växelverkan genomföras som ett öppet, aktivt och interaktivt samarbete mellan invånarna, stadens personal och de förtroendevalda. Den här verksamhetsprincipen kallas för Vasas delaktighetstriangel.

2.4.2. Stadens tjänsteinnehavares, personals och förtroendevaldas roll inom delaktigheten

För att få delaktigheten att lyckas är det viktigt att man inom stadens sektorer utser tjänsteinnehavare som ansvarar för delaktigheten och att ansvar åläggs för koordineringen av deltagandet. Satsningarna på delaktighet och koordineringen av den fordrar även att personalresurserna ses över. Det är viktigt att man kan koncentrera sig på de pågående delaktighetsprocesserna och att de sköts väl.

För stadens personal, tjänsteinnehavare och förtroendevalda ordnas inom stadens utbildningsprogram utbildning om hur delaktigheten planeras, genomförs och tas i beaktande i beslutsprocessen. Kommunikationen har en betydande roll i stöddandet av delaktigheten och av inflytandet och vid upprätthållandet av en öppen dialog. Kommunikationen förmedlar information till invånarna om de ärenden som är under beredning och bidrar till att säkerställa att invånarna är medvetna om sina påverkningsmöjligheter och kanalerna för deltagande. Deltagandet borde i fortsättningen vara något som sker dagligen och som bidrar till att komplettera den representativa demokratin. Här är aktivitet bland alla parter i Vasas delaktighetstriangel viktig för att upprätthålla och lyckas med en öppen växelverkan.

2.4.3 Uppföljning och kontinuerlig utveckling av delaktighetsprogrammet

För delaktighetsprogrammets utvecklingsåtgärder ansvarar de olika verksamhetsområdena inom staden som en del av den egna verksamheten. Genomförandet av programmet rapporteras till fullmäktige årligen som en del av behandlingen av stadens strategi. Delaktighetsprogrammet uppdateras senast år 2020 och samtidigt utvärderas den första programperioden. Studerande vid stadens olika läroanstalter erbjuds aktivt sådana forskningsämnen som främjar utvecklandet av delaktighet och påverkan.

Vasa stads delaktighetsprogram har utarbetats som stöd för stadens invånare och stadsorganisationen. Det kartlägger nuläget i fråga om delaktigheten inom Vasa stad och ger förslag till hur invånarna även i fortsättningen kan delta och påverka beredningen av ärendena, planeringen av servicen och stadens verksamhet. Efter stadsfullmäktiges behandling kan man inleda det egentliga arbetet, som går ut på att stärka metoderna för deltagande och påverkan.

Kommittén önskar att stadsfullmäktige godkänner delaktighetsprogrammet 19.12.2016. Efter det utser stadsstyrelsen i sitt verkställighetsbeslut de personer som ska fortsätta beredningen av åtgärderna i programmet samt fastställer tidtabellen så att de nya organen kan föra förslagen vidare genast när de inleder sitt arbete 1.6.2017.

DELAKTIGHETSKOMMITTÉNS SAMMANSÄTTNING OCH ARBETE

Stadsstyrelsen inrättade 9.11.2015 § 402 delaktighetskommittén för att bereda delaktighetsprogrammet. Till kommittén valdes representanter för varje politiska grupp enligt följande:

Anita Niemi-Lilahti (ordförande, SDP)
Anne Salovaara-Kero (SFP)
Anneli Lehto (VF)
Anne-Marie Viinamäki (Saml)
Risto Kukko (vice ordförande, C)
Mauri Ollila (Sannf)
Juha Tuomikoski (Gröna)
Heimo Hokkanen (KD)

Permanent sakkunniga har varit kanslichef Anna-Maija Iitola och utvecklingsdirektör Susanna Slotte-Kock samt sekreterare specialsakkunnig Marjo Mäki-Krekola.

Kommittén sammanträdde sju gånger (12.1, 16.2, 15.3, 7.6, 23.8, 20.9 och 18.10.2016). Kommittén ordnade även diskussionsmötet Wasacafé för kommuninvånarna 20.4.

Under den tid kommittén var verksam hörde man experter och representanter för olika intressentgrupper samt deltog i olika evenemang enligt följande:

- 16.2.2016 docent, universitetslektor Harri Raisio, Vasa universitet
utvecklingsplanerare Marjo Hannu-Jama, Vasa stad, stadsutvecklingen
- 15.3.2016 it-planeringschef Juha Antila, Vasa stad, IT-förvaltningen
informationschef Jenni Tuliniemi, Vasa stad, kommunikationsenheten
Äldrerådet: Erkki Mäkelä, Aino Vainionpää och Irmeli Mandell
Handikapprådet: Ritva Hagelberg och Tiina Mäki
Invandrarrådet: Tea Hietamäki och Giovanna Teir
Ungdomsfullmäktige: Ronja Karvinen och Markus Halla-aho
- 16.3.2016 kommitténs ordförande och sekreterare deltog i ett möte som ordnades av delegationen för invånarföreningarna för att berätta om arbetet med delaktighetsprogrammet
- 20.4.2016 forskardoktor Marina Lindell, Åbo Akademi, introduktion till Wasacafé-evenemanget
- 1.6.2016 kommitténs sekreterare deltog i stadsdirektörens diskussionsmöte för stadens råd och ungdomsfullmäktige
- 7.6.2016 förvaltningsdirektör Veli-Matti Laitinen, Vasa stad, förvaltningsservicen
planläggningsdirektör Päivi Korkealaakso, Vasa stad, planläggningen
- 15.6.2016 delaktighetskommitténs ordförande deltog i ett möte om ett försök med pilotverksamhet för inkluderande budgetering i Vasas östra område
- 23.8.2016 informationschef Jenni Tuliniemi, Vasa stad, kommunikationsenheten

TANKAR OCH IDÉER OM INVÅNARNAS DELAKTIGHET FRAMTAGNA VID WASACAFÉ-EVENEMANGET 20.4.2016

Diskussion/växelvekan/diskussionskultur/skapande av förtroende mellan invånarna och staden

- Det borde förekomma mer växelverkan mellan invånarna och staden, och stadsborna borde kunna påverka stadens verksamhet på ett mångsidigt sätt.
- Mellan kommuninvånarna och tjänstemännen samt kommuninvånarna och politikerna finns ingen diskussionskultur.
- Kommuninvånarna borde göras delaktiga i små projekt, där var och en skulle få besluta om sitt eget deltagande.
- Redan i ärendenas beredningsskede borde ställningstagande begäras (dock inte för mycket).
- Ärendena förs till offentligheten först när de redan har gått så långt att det är svårt att göra ändringar.
- Hur får man fram de svagare gruppernas åsikter? Nu lobbar de starka grupperna.
- Hur får man de unga med?
- Hur kommer saken fram i skolorna, hur kan en elev delta?
- Det är ett problem att det är en så liten grupp av kommuninvånarna som deltar.
- Alla bör dra åt samma håll och det behövs talkoanda, vilket skapar förtroende, trygghet, kontinuitet och samhörighet i staden och inom staden.
- Ett öppet diskussionsforum på nätet är en bra möjlighet. Planläggningsöversikterna är bra, men det behövs fler tillfällen, där man kan diskutera ärenden och där man lyssnar på kommuninvånarnas idéer, t.ex. gällande utveckling av inre hamnen, stadsstranden, centrum – redan innan man har gjort någonting, alltså i början av planeringen.
- Tillämpande av rådgivande folkomröstning när det gäller hörande av kommuninvånarna, t.ex. silornas öde kunde beslutas på basis av det nämnda.
- Talkodagar, städning m.m., där beslutsfattarna och varför inte också tjänstemännen är med och där man samtidigt kan nätverka, diskutera och ge respons till beslutsfattare och beredare.
- Av tjänstemännen krävs förmåga att lyssna.
- Tjänstemännen lyssnar aldrig.
- Uppkomsten av förtroende mellan en tjänsteman och en kommuninvånare, den egna stilen påverkar.
- Frustration uppstår om ingenting som man för fram beaktas.
- I stället för att tävla om understöd borde de politiska beslutsfattarna fästa fokus på samarbete och utveckling av servicen utgående från kommuninvånarnas behov.
- Beslutsfattare har inbjudits att komma, men de deltar inte.
- Mottagningstider för fullmäktigeledamöterna.
- Direkt demokrati borde inlemmas i beslutsprocessen.
- Utvecklingen av förtroendeorganisationen ifrågasattes, att fungera som förtroendevald är bra träning för deltagande, lyckas aktiveringen av ungdomar i den nya modellen?
- Stadens råd fungerar redan nu som påverkansgrupper.
- Medborgarråd/diskussionsmöte
- Sådana här mötes- och diskussionstillfällen som Wasacafé behövs mera.
- Diskussionstillfällen/medborgarråd om stora ärenden eller olika teman, där politiker och tjänstemän finns på plats och kommuninvånarna får föra fram sina åsikter, förhandsinfors betydelse för beslutsfattandet.
- Ett medborgarråd för att bedöma konsekvenserna av besluten på förhand.
- Diskussionstillfällen i stadsdelarna årligen, där man kan fråga och berätta.
- Områdeskommittéerna och invånarföreningarna, beslutsfattarna och myndigheterna borde mera fungera i växelverkan och samarbete och för detta bör tydliga samverkansformer och -förfaranden finnas.
- Områdesfokusering i aktiveringen av kommuninvånarna

Röstningsaktivitet

- Ökning av röstningsaktiviteten genom en kampanj, rösta tillsammans med arbetslaget, kompisgänget, hela familjen samt betonande av valets betydelse.
- Fullmäktigegruppernas/partiernas program bör vara tydligt framme och ställning till ärenden bör tas innan valet, så att kommuninvånarna vet hurdana åsikterna om ärendena är.

Information/Stadens informationstidning

- Information är ett centralt verktyg för delaktighet och en av de viktigaste ingredienserna i växelverkan mellan staden och stadsborna.
- Informationen som riktas till stadsborna borde vara entydig och lätt att hitta.
- På webbsidorna är det svårt att hitta "rätt knapp", bakom vilken knapp finns vad?
- Det är viktigt att beakta och ta på allvar rätten till delaktighet av information för de befolkningsgrupper som är i en svagare ställning.
- Utgångspunkten för informationen borde vara stadsbornas informationsbehov och informationens aktualitet samt dess tillgänglighet och nåbarhet.
- Stadens informationstidning är bra – informativ, men i tidningen kunde också regelbundet finnas en del, där kommuninvånarna kan lämna respons, idéer och förslag, d.v.s. föra fram stadsbornas synpunkter antingen i ärenden som redan finns i tidningen eller sådant som just då känns viktigt.
- Tidningen kunde utkomma oftare och sociala medier kunde knytas fastare till den.
- Mera interaktion gentemot kommuninvånarna, förslag från kommuninvånarna om innehållet.
- Öppnande tidningen för annonsmarknadsföring?
- Nyttiga tips om stadens verksamhet för kommuninvånarna.

Respons

- Staden bör ge respons till kommuninvånarna, e-postmeddelanden bör besvaras.
- Frustrerande när så inte händer, staden tar inte kontakt och svarar inte före beslutsfattandet med info till stadsborna.
- Till informationen hör också respons till stadsborna om hur deras idéer tas i bruk och hur deras delaktighet och aktivitet påverkar.

I vilka ärenden borde direkt demokrati tillämpas, på vilket forum?

- Planläggning, invånarföreningarnas åsikt borde beaktas.
- Närservice (skola, bibliotek).
- Medborgarnas vilja skulle vara bra att "testa" innan beslutsfattandet, alternativa beslut ska framföras.
- Användningen av fastigheter som staden äger borde behandlas av medborgarna.

Välfärd

- Främjande av stadsbornas hälsa och välfärd genom mångsidig kulturservice: staden bör satsa och fästa uppmärksamhet på den helheten i beslutsfattandet – bibliotek, utbildning och välmående Vasa är också en imagefråga.
- Samarbetet med företagen och utveckling av företagsklimatet är en central källa till välfärd och finansiering av den.
- Diskussion och gemensamma seminarier samt främjande av områdespolitik i samarbete med stadsborna.
- Boendemiljön i skick för alla.

Trafikkultur

- När det gäller stadens trafikregleringar har löften som getts stadsborna redan för flera år sedan inte hållits – detta tär på stadsbornas förtroende för stadens verksamhet samt påverkar stadsbornas upplevelser i fråga om säkerhet, delaktighet och inflytande.
- Lättrafikregleringar, där fotgängar- och cykeltrafiken separeras från varandra, egna cykelfiler på gatorna, separata cykelvägskartor, kampanj för iakttagande av trafikregler.
- Förbättring av kollektivtrafiken, infotavlor i bussarna om stadens ärenden i likhet med huvudstadsregionen.
- Tillräckligt med parkeringsplatser i centrum.

Till delaktighetskommittén

- Förhoppningsvis hittar delaktighetskommittén verksamhetsprincipen för när-/direkt demokrati.
- Delaktighetskommittén bör föra bok över ärenden som har förändrats tack vare medborgarverksamhet – det är en mätare på hur man har lyckats.
- Mera olika påverkningsmöjligheter för utveckling av demokratin.
- Ökande av frivillig verksamhet t.ex. i bibliotekens öppethållning.
- Hur får man människorna med? Konkurrensen om människornas tid är hård i dag, vad är det som intresserar?

Övrigt

- Brändö campusområde är bra, att lyfta högskoleutbildningen till energiklustrets nivå.
- Vasas info-tv (såsom Botnia-tv på sin tid)
- Förtätat stadsbyggande är inte en bra inriktning, man vill bevara den luftiga stadsbilden
- Utveckling av brandgatorna till mötesplatser för människorna är bra

Exempel på utbytet av arbetet vid Wasacafé-tillställningen

Teeri-Kiilary/Tapio Hakola 21.4.2016

WasaCafé, förbättrande av kommuninvånarnas möjligheter att påverka inom stadens förvaltning och i utvecklandet av funktionerna SWOT-analys med 8 fält, utarbetad på basis av en gruppdiskussion i Vasa Elektriskas lokaler 20.4.2016

Målet är att skapa en verksamhetsmodell och process där åsikterna hos kommuninvånarna, dvs. förvaltningens kunder, tas i beaktande.

Sisäiset Ulkoiset	1.S Styrkor	2.W Svagheter
	Inom stadens förvaltning har man fått upp ögonen för att öka möjligheterna att påverka positiv utgångspunkt. En önskan att göra saker som är rätt, att undvika sådant som är onödigt. En önskan att basera besluten på att möta genuina, grundläggande behov.	Ärendena bereds inom en liten krets på basis av antaganden. Beredningen av ärendena halvfärdig, beslutsgrunderna bristfälliga. Man förmår inte tillgodogöra sig fältets röst behoven är inte kända onödiga, snedvridna beslut. Liten växelverkan mellan de olika verksamhetsområdena.
3.O Möjligheter Att få fram åsikterna hos "experterna på fältet", dvs. medborgarna. Anlitande av experter inom andra branscher och områden. I Vasa finns en mycket bred kompetens inom universitetet och de andra läroanstalterna. Inom industrin finns gott om förfaranden och processer som har konstaterats vara bra och som kan användas som modeller.	5.O + S Framgångsfaktorer En "kompetenscirkel" skapas av medborgare och andra branschers experter enligt verksamhetsområde. Verksamhetsmodeller som har konstaterats vara bra på annat håll införs. Uppmärksamhet fästs på behoven i stället för på metoderna, tydliggörande av målen till att vara specifikationer. "Kommunicerande ledarskap och tydlig beslutsprocess"	6.O + W Svagheter till styrkor Hörandet med i ett tidigt skede av beredningen. Öppenhet i verksamheten. Kurser om växelverkan, modell från Sverige. Utnyttjande av "diskuterande" utförandet snabbt, effektivt, var och en har ett tydligt mål. Redan i grundskolan introduktion i växelverkan och demokrati. De sociala medierna med!
4.T Hot Beslut fattas om "fel" saker. Metoderna i centrum, inte behoven. Helhetsuppfattningen saknas. Realiteter söks, beaktandet av förändringar är svagt man är tvungen att bättra på tidigare beslut med nya, en "inträngd i ett hörn"-situation. Överskridning av kostnadsberäkningarna. Invånarna flyttar annanstans.	7.T + S Hoten till styrkor Klargörande och beskrivning av processerna. Definierande av gränssytor och påverkningsmöjligheter. Kvalitetsaspekten inkluderas i resultatmätarna. Beaktande av helheterna. Låga gränsstängsel, introduktion till ett gemensamt "språk" och en gemensam terminologi.	8.T + W Eventuella krissituationer Att analysera misslyckanden och att lära sig av dem. Man letar inte efter skyldiga utan efter utvecklingsobjekt. Långsiktighet i verksamheten, att lära sig demokrati är en lång process tro på att "dödsskuggans dal" övervinns. Från misslyckande till framgång!

S = Strengths - Styrkor W = Weaknesses - Svagheter O = Opportunities - Möjligheter T = Threats - Hot

Utvecklingsplanerare Marjo Hannu-Jama
Stadsutvecklingen, Vasa stad

NORDISK JÄMFÖRELSE AV KOMMUNERNAS METODER FÖR DELAKTIGHET

FRÄMJANDE AV DELAKTIGHETEN I NORDEN – MOT EN HÅLLBAR UTVECKLING AV VÄLFÄRDEN

Samhället och den offentliga sektorn som en del av den står inför betydande förändringar. De globala utmaningarna som prövar den hållbara välfärdsutvecklingen kommer allt närmare. Åtskilliga, överlappande samhällsstrukturrella ändringsprocesser och många samhälleliga fenomen under den senaste tiden visar att kommunernas politiska uppgifter och förvaltning utmanas på ett nytt sätt. Även kommuninvånarnas roll håller på att förändras från ett traditionellt behovs- och användarorienterat perspektiv i fråga om servicen till en aktiv resurs- och medborgaraktivitet. Allt viktigare i denna situation blir frågorna om medborgarnas delaktighet och påverkan samt demokrati, växelverkan och förtroende för det politiska beslutsfattandet och den offentliga sektorns verksamhet. Kommunen är människans arena för vardagens demokrati. Uppfattningarna om delaktighet, likvärdighet och jämlikhet samt social rättvisa har ofta sitt ursprung i erfarenheter av kommunal verksamhet.

Den nya kommunallagen (410/2015) svarar för sin del på utmaningarna beträffande demokrati i och med att den betonar kommuninvånarnas delaktighet och möjligheter att påverka beslutsfattandet både när det gäller att utveckla och ordna service. Att medborgarna är delaktiga och att informationen utnyttjas är därför ytterst viktigt i skapandet av den nya kommunorganisationen samt en välfärdsmodell som på ett smidigt sätt beaktar kommuninvånarnas resurser, önsksningar och behov.

Vasa stads första delaktighetsprogram stärker dialogen, partnerskapet och förtroendet i fråga om invånarna, och främjar samtidigt de undersökta positiva folkhälsoeffekterna av delaktighet. Programmet blir klart på tröskeln till den vård- och regionförvaltningsreform som är under arbete. Dessa reformer påverkar direkt kommuninvånarnas vardag och liv i och med att de gäller ordnande av servicen. Inom processen med att planera och ordna social- och hälsojänster finns det många skeden och mål som, i fråga om hur de framskrider och vilken praktisk betydelse de har, väcker många frågor och även osäkerhet för människornas vardag. Av denna anledning är behovet av information och växelverkan betydande. Tidigare reformer visar att framgången med genomförandet påverkas av på vilket sätt kommuninvånare och andra aktörer har kunnat delta och påverka förändringarna och reformen. I den här situationen är det viktigt att regelbundet informera invånarna och interagera med dem. För kommuninvånarna är det viktigt att få begriplig information om på vilket sätt verksamhetsändringarna påverkar vardagen och att få veta motiveringarna till besluten. I fråga om informationen och växelverkan bör man därför fästa uppmärksamhet vid att kommunikationen är tydlig och öppen samt bedöma verkningarna av den egna verksamheten för kommuninvånarna. På så sätt stärks förtroendet mellan kommuninvånarna, myndigheterna och beslutsfattarna. Vid sidan av det officiella informerandet upprätthåller och utvecklar Vasa stad alltså olika arenor för delaktighet, där kommuninvånarna får föra fram sina egna ståndpunkter och påverka processen. Genom denna verksamhet skapas en grund för den lokala demokratin och medborgarinflytandet, vilket innebär en framtidsprognos.

DELAKTIGHET ÄR HANDLING OCH KONKRETA ÄRENDEN I MÄNNISKORNAS VARDAG

Delaktighetsprogrammet är för staden ett medel för strategisk ledning och dess ankare finns djupt i medborgarnas vardag. Det utvecklingsarbete som har gjorts på andra håll i Norden visar att verkningsfull delaktighet och delaktig verkningsfullhet förutsätter en tydlig strategisk ledning och struktur. Det behövs en ny verksamhetskultur som stöder förändring och där platser och möjligheter för delaktighet skapas för olika intressen och folkgrupper. I den nya verksamhetskulturen tar man i bruk den information som fås från medborgarna och den används systematiskt och målinriktat. Delaktighetsprogrammet är en del av stadens delaktighetspolitik som behöver en stödstruktur, ett system och en kultur liksom även andra politiska områden. Endast genom metoder som går ut på en stark, gemensam politisk vilja och administrativ ledning kan delaktighet och medborgarinflytande fungera som balanserare av den ovan beskrivna komplexa situationen samt som ett konkret redskap för verksamheten och som ett värde som styr verksamheten. Grunden för en systematisk delaktighetspolitik och verkningsfull delaktighet ser på basis av nordiska erfarenheter ut att vara en gemensam och delad strategisk uppfattning om vad delaktighet är, varför den behövs och hur den ska genomföras. Vilket inflytande det samarbete som görs med kommuninvånarna genom delaktighetsmetoder har, hör samman med hur väl de inkluderande metoderna integreras till att vara en del av förvaltningen, ledningen och servicen samt utvecklandet av verksamheten.

Delaktighet beskrivs ofta som en hierarki eller trappa, där delaktigheten har olika nivåer och former som är beroende av varandra. Enligt Arnstein¹ förutsätter delaktighet information, samråd, ledning, växelverkan och

samarbete samt gemensamt beslutsfattande. Dessa element är alla lika viktiga oberoende av om det är fråga om kommuninvånare, kunder eller patienter. Kärnan i delaktig erfarenhet baserar sig på möten som penetrerar alla nivåer av delaktighet och påverkan.

I vilken organisation som helst fungerar delaktigheten bäst om den bildar en systematisk helhet som härleds som ett horisontellt mål. I den förslas med kommuninvånarnas delaktighet politiskt beslutsfattande, myndigheter och organisationer. Utöver enskilda diskussions- eller samrådsmöten behövs permanenta plattformar, verksamhetssätt och arbetsmetoder för att säkerställa kontinuiteten hos informationen, kommunikationen och dialogen samt sådana strukturella ramar som främjar delaktighet, partnerskap och medborgarinflytande. Delaktigheten är således ett värde som styr vardagens handlingar och avgöranden. Demokratin förändras och förnyas – under den behöver även strukturer, system och aktörer böja sig. Regeringen i Sverige och i Norge har även fäst uppmärksamhet vid inkluderande språk och den offentliga sektorns gemensamma värdeperspektiv som betonar delaktighet i myndigheternas verksamhet. Genom samarbete och dialoger samt metoder för gemensam och inkluderande växelverkan tar man ansvar för människornas delaktighet och samhällets kohesion. Denna uppgift utmanar de förtroendevalda och myndigheterna på ett helt nytt sätt i den nuvarande samhällssituationen.

Detta program förbinder och uppmuntrar olika aktörer att konkret förverkliga medborgarinflytande och systematisk delaktighetspolitik. Det sporrar kommunen och kommuninvånarna till ett stärkande, interaktivt samarbete genom vilket man kan nå de bästa lösningarna när det gäller att främja delaktighet i vardagen.

Vasa stads
delaktighetsprogram
2017-2020